

ΙΤΑΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ο ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

ΤΗΣ ΓΚΡΑΤΣΙΑ ΝΤΕΛΕΝΤΑ

Έδω και μερικά χρόνια κατοχικών άνοιμα σ' ένα μοναστήρι, χτισμένο στην κορυφή κάποιου βουνού, στη Σαρδηνία, μερικοί Φραγκόσκοι καλόγεροι, που ζούσαν από ελεημοσύνες. Κάθε τέσσερους μήνες ένας απ' αυτούς κατέβαινε απ' το βουνό, έπαινε ένα λόγο απ' το γειτονικό χωριό, που κατά κανόνα του το έδιναν χάρισμα, και γύριζε σε πέντ' -έξη χωριά γύρω, ζητώντας ελεημοσύνη.

Ό πιο νέος απ' τους καλόγερους ήταν ο Πάντρε Τότες, με το μικρό φοβερό μορφό του, με το μικρό μουστάδι του και με τα μικρά γυαλιτάκια μάτια του. Ήταν είκοσιπέντε - είκοσιεπτά ετών χρονών, αν και φαινόταν περισσότερο, προσεγγίζοντας αδιάκριτα και μύριζε από μακριά άγριότητα. Ήταν παιδί κάποιου ληστή που τον είχαν δολοφονήσει από χωριό, και στα μικρά του χρόνια έκανε τον τσιτσάνη. Ή μητέρα του, ώστόσο, μιά περιφρανή και φτωχή γήρα, θα προτιμούσε να τον ιδί ν' άνοιουθή τά ίχνη του πατέρα του, παρά να γίνη καλόγερος.

Ο Πάντρε Τότες λοιπόν—το πραγματικό του όνομα ήταν Πέντρο Ζουάννε—περνούσε τον καιρό του στο μοναστήρι προσευχόμενος, δουλεύοντας και σπασιάνοντας. Το πρωί έβρασε τις γίδες των μοναχών, καθάριζε το περιβάλλον, μαγειρεύε, έπλενε τα πιάτα και ζουβαλούσε νερό απ' το πηγάδι ή απ' τις πηγές. Το απόγευμα περνούσε πολλές ώρες στο παράθυρο του κελιού του, σιγονιζαί ψιχουλά στα πουλιά του πετοισάν.

Μιά άπαιτη σιωπή τρυφούσε πάντοτε το μικρό γριζό μοναστήρι, που έρεπιονόταν ύλοένα. Δάση αιωνόβιων πρινον άπλωνόνοτοσαν γύρω του, μεγάλοι βράχοι με αλλόκοτες σιλουέτες, που, μεσ' στο γλυκό δειλινό, έμοιαζαν με τεράστια κεφάλια σφιγγός, θάμνοι και χυμώδοντορα. Άπο το μικρό παράθυρο του Πάντρε Τότες έβγαίνογε κανείς τον άπειρο ορίζοντα και τά ψηλά βουνά που άλλαζαν χρώμα σε κάθε στιγμή. Ο Πάντρε Τότες ένοιουθε τάχα τή μεγαλοσητή όμορφιά, τή θεία μοναξιά του τοπίου; Άπειλάβαινε τάχα τις διατεραστικές εωδιές των λουλουδιών και των ανθομένων χόρτων, που άνέβαιναν από τά δάση με τό πέσιμο τής βραδιάς, όταν τό καινούργιο κεργάκι, ματωμένο σαν μιά πληγή στον οίχθου, πρόβεινε πίσω απ' τά βουνά, άπλώνοντας σ' όλη τήν έκταση γύρω ένα όνειρο ξωτός; Ποιος ξέρει... Το γεγονός έινε ότι έινε όρες όλόκληρες στο παράθυρο του, και όταν άνοιη τά πουλιά που τάίξε όποταβιόντοσαν στα δάση στις φωλιές τους. Έμενε εκεί κινιτάζοντας μ' έκταση το λαμυρό όφροντα. Και τό γεμώνα άνοιη, όταν τά σύννεφα κι' ή καταχνιά σκελύζαν τό βουνό, ό μοναχός στεκόταν στο παράθυρό του, τριμονιζαί από τό χωριό, και κινιτάξε μακριά, σιγονιζαί τόρα τά ψιχουλά του στα χοράκια, που κατέβαιναν απ' τά σύννεφα και που εξαγομιότοσαν τον παράδεισο από φίλο τους με τις στρογγυές φωνές τους.

—Θά γίνη ένας άγιος, σαν τον άγιο Φραγκίσκο, έλεγε για τον Πάντρε Τότες ό αδελφός Κίρζος, ό ηργομένος του μοναστηριού, ό οποίος περνούσε τις ώρες του κλαίοντας και αυτοτιμορούμενος, έπειδή τήν ήμερα δέν μπορούσε να κρατηθί από τό πάθος τής μέθης.

Κάποτε, ώστόσο, ό Πάντρε Τότες άμάρτησε θανάσιμα. Και τά πός; Ήταν άρχές Άπριλιον κι' ένώ ό νεαρός μοναχός καθόταν στο παράθυρο του, κινιτάζοντας τό γαλάσιο όφρανο τό σπαιμένο με μικρά σύννεφα, που έμοιαζαν με πέταλα ρόδων, ό αδελφός Κίρζος τον έφώναζε και τον διάταζε να βγίη τήν άλλη μέρα για να μαζέψη ελεημοσύνες.

Πράγματι ό Πάντρε Τότες έφυγε τήν άλλη μέρα από πολύ πρωί. Ο όφρονός φαινόταν άσημενιος, τό δάσος ήταν ήγρο και τά φύλλα έλαμπαν από τή δροσιά. Μιά γλυκειά μεροδιά βιολέττας και ναρκίσσος κλύλωνε τον καλόγερο, ό οποίος χαμογέλοσε μαχαριός. "Ω! ποση εύτυχία ένοιουθε τήν ώρα έκείνη που όδοτορούσε! Θα πήγαιναν να επισκεψθί τόσε ώραιές έκκλησιές και θα έβλεπε τον επίσκοπο του Νοούρο, που ήταν όμοιος και μεγαλοσητής σαν άπόστολος.

"Όταν έφτασε κάποι στο βουνό, πριν παθί μέσα στο μαύρο και σιωπηλο χωριό, απ' όπου θα δανειζόταν τό άλογο του, ό μοναχός κάθησε ν' άνασταυθί κάποι από ένα πρίνο, κοντά στον όποιο κλύουσε κελιαριστά μιά πηγή. Κοντά έπίσης βρισκόταν και τό πρώτο σπίτι του χωριού και μιά ψηλή όρθια κοπέλλα, μελαχροίνη, με μαύρα μάτια, που βγήκε σε λίγο από τό σπίτι και πήγε στην πηγή να πάρη νερό, τον έδε και τον χαμάρτησε μ' ένα γλυκό χαμογέλο. Ο μοναχός τήν έκινιτάξε χωρίς να ταχαχί καθόλου, ούτε από τήν παρουσία τής, ούτε από τό χαμογέλο τής. Τή ρώτησε μόνο που μπορούσε να βρη ένα άλογο.

Έκείνη του έδειξε. Τότε ό Πάντρε Τότες σηκώθηκε, ξεκίνησε, βρήκε τό άλογο, έφυγε, έκανε τό γύρο των χωριών, επισκέφθηκε τις έκκλησιές, κι' έφτασε και στο Νοούρο, όπου έιδη τό μεγαλοσητή σαν άπόστολο επίσκοπο.

Ο καιρός ήταν λαμυρός, γλυκός και θετικός. Ο ήλιος πλημμύριζε με μιά ήδονική θαλάσση τους προσέινος κάποιους τους πλημμυρισμένους από μαχαριές, καταρούνε και ναρκίσσους.

Ο μικρός μοναχός τυζέδιε μ' εύχαριστή, χαμάρτωντας όλους όσους έβλεπε στο δρόμο του με μιά παιδική χαρά.

Μιά νύχτα, τέλος, έφτασε σ' ένα χωριό άγνωστό του και δέν ήξερε σε ποιο σπίτι ν' άπειθυθί για να τον φιλοξενήσουν. Η νύχτα ήταν θετική, λαμυρή, γλυκειά και άροματισμένη σαν νύχτα Ιουλιου, και ό Πάντρε Τότες θα κοιόταν εύχαριστός στο έπιθυρο. Μά, έπειδή είχε τά δισάκια του γεμάτα από τις ελεημοσύνες, φοβόταν τους κλέφτες. Οι καιροί ήταν άσχημοι και, όπως έπληθραν άνθρωποι καικοι, έτσι έπληθραν και άνθρωποι καικοι. Κ' έπειτα ήταν πολύ ζουφρομενος κι' ένοιουθε τήν άνάγκη να κοιμηθί ήσυχος.

Χτύπησε λοιπόν στην πρώτη πόρτα που βρήκε μπροστά του. Μιά γυναίκα ψηλή και όμορφη, με γαλάνα μάτια, που έμοιαζε με τήν κόρη που είχε συναντήσε κοντά στην πηγή, του άνοιξε.

—Τί θέλεις; τον ρώτησε άπότομα, κινιτάζοντας τον με έκπληξη. Ο μοναχός τής έλεε άμείως τί ήθελε. Η γυναίκα έμεινε λίγο διαστοιαχί, έπειτα όμως έμπασε μέσα τον Πάντρε Τότες, με τό άλογο του, και τον όδηγησε σε μιά μικρή αλλη, συνεχόμενη με τό σπίτι.

—Είμαι μιά γυναίκα μόνη—του έλεε καθώς τον βοηθούσε να ξεφορτώση τό άλογο του, και γελώντας κίτως πονηρά, έφρόσθησε:

—Μά έλπίζω ότι οι άνθρωποι δέν θά πούν τίποτε, αν κοιμηθής έδω...

—Όχι, όχι, βέβαια! άπάντησε ό Πάντρε Τότες χαμογελώντας, Πάντρες έγώ θα φύγω πριν χαράξη και θα κοιμηθί έδω, στην αλλη...

—Όχι, όχι! Για όνομα του Θεού... ελεί ή γυναίκα. Ο άνθρωπος του Θεού έχει πάντοτε τήν καλύτερη θεσι μεσ' στο σπίτι... Μά ποσο βραειά έινε τά δισάκια σου!

Θά μάζεψες βέβαια πολλά πράγματα...

—Ναί, σ' όλες τις στάσεις, πού ο Θεός νά εύλογη τά κοπάδια τους, μού έδωσαν φρέσκο τυρί, και όλες η καλύτες νοικοκυράδες, πού ο Θεός νά τις εύλογη κ' αυτές, μού έδωσαν λάδι...

—'Ωραία! είτε η γυναίκα χαμογελώντας.

Η στάσις της γυναίκας αυτής ήταν παράδοξη. Ένα συνεχές χαμόγελο, ανήσυχο, έκανε τά μάτια της νά λάμπουν.

Έμπασε τόν μοναχό σέ μιά ωραία κίμαρη, ταπεινασμένη με γαλάζιο χαρτί, γεμάτο λουλούδια, και τόν σεβήρισε γλυκίσματα, κρασί και ποτά.

—'Οχι, όχι!... Έλεγε ο μοναχός, μη θέλοντας νά δεχτή τίποτε.

Μά εκείνη επέμενε με τόση χάρη, ώστε έφραγε ένα γλυκίσμα και ήπιε ένα ποτηράκι κρασί, γλυκό και δυνατό σάν τ' άρωμα τών λουλουδιών τού μοναστηριού. Έπειτα ήπιε έν' άλλο, έπειτα ήπιε ένα ποτήρι ποτό κόκκινο, πού έλαμπε σάν τόν ούρανό τού δειλιού, τόν δ-ποιο αντίκριζε από τού παραθύρου τόν στό μοναστήρι.—έπειτα ήπιε έν' άλλο άκόμα.

—Και πές μου τώρα από πού μοναστήρι έρχεσαι; Από πού εί-σα; τόν ρώτησε η γυναίκα, πού στεκόταν όρθή κοντά του και πού ανάδινε μιά μωφωδιά, ή όποια μεθόδου τόν καλύτερο περισσότερο από τή μωφωδιά τού κρασιού και τού λιζέρ.

Ήταν ντυμένη με πολλή φιλαρθεσία και είχε τά μαλλιά της χτενισμένα με προσοχή και γυαλισμένα. Δέν έμοιαζε καθόλου με τίς άλλες χωριάτισσες.

Ο μοναχός, βλέποντάς την, έννοιωσε μιά γλύκα, πού δέν τήν εί-χε γνωρίσει άκόμα, μη άπεραντή εύδομονία. Έμεινε χαρτωμένος στην καρδιά του, κοντά στό ζρεβιάτι, και τού φανόταν πώς όλα του τά νύχρα είχαν σπάσει, πώς δέ μπορούσε νά κινήθ.

Τής διηγήθηκε όλη του τήν ιστορία κ' εκείνη τόν άκούσε με προ-σοχή.

—'Α! είτε στο τέλος Ξαφνιασμένη. Είσα ο γιος τού περιφρονή- ληστή! Και γιατί έγινες καλύτε- γερός;

—Γιά νά ξεγαροάσω τά κήματα τού πατέρα μου! άπάντησε.

Μά άμέσως μετόνοωσε γι' αυτή του τήν έξομολόγησι, τήν όποία δέν είχε κάνει ως τότε σέ κανένα.

Η γυναίκα, άκούοντάς το αυτό, άρχισε νά γελά κοροϊδευτικά.

—Γιατί γελάτε; έτραυήισε ο μοναχός.

—Γιατί είσα κοντός! τού άπάντησε αυτή, σκύ-δοντάς από πάνω του και χαϊδεύοντάς τον. Είσα έν άδού παιδί σου!... Έτσι δέν είναι;... Είσα άδύος, νά ή όχι;

—Ναί, άπάντησε ο μοναχός, κατάγλιμος και τρέμοντας και άποιδώντας τήν έλαφρά.

Εκείνη τή στιγμή κάποιος χτύπησε τήν πόρτα μι ή νέα ή γυναίκα προσποιήθηκε πώς δέν άκουσε. Και σκύδοντας άκόμη περισσότερο πάνω άπ' τόν μονα-χό, τού πήρε τά χέρια, τά τύλιξε γύρω στό λαμίο της και τόν έφίλησε με πάθος στό στόμα.

Εκείνος έβλεπε τά μάτια του και δυό δάκρυα κύλησαν στά μά-γουλά του, πού έτρεμαν.

—Φίλησέ με! Φίλησέ με! τού είπε σάν τρελή. Έλα, μιν κλαίς!.. Μη φοβάσαι!... Άμαρτία δέν έπαύεται... Τι είναι τάχα ή άμαρτία!.. Φίλησέ με!...

Και τή φίλησε.

Και ο μοναχός έμεινε δυό νύχτες και δυό μέρες στό μαρσιό εκεί-νου σπιτί. Σχευά άκούγε νά χτυπούν στην πόρτα και έτρεμε τότε σύγ-χορις, μη ή γυναίκα τόν καησούραζε. Λέγοντάς του με άδιάντορα γέλια:

—'Όταν δέν άνοίγει, καταλαβαίνουν πώς κάποιος βρίσκεται μέσα και φεύγουν...

***

Τήν τρίτη νύχτα τού είπε:

— Πήγαινε τώρα, τού είπε, και Ξαναόργεσα μ' άλλη φορά. Πή-γαυε!

Εκείνος τής άφησε όλα τά πράγματα πού είχε μέσα στά δισά-κια του. Στην αρχή η γυναίκα έκανε πώς δέν ήθελε τήν προσφορά του, μη στό τέλος τήν έπηρεσε μόνη της.

Ο Πάντος Τόπες γύρισε στό μοναστήρι τήν άλλη μέρα κατά τού βράδου.

Όταν ο άδελφός Κίρκος τόν είδε, έκανε τόν σταυρό του και είπε:

—'Εν όνόματι τού Πατρός, τού Υιού και τού Άγιου Πνεύματος, τί σου συνέβη, Πάντες Τόπες; Φαίνεται σάν νά γέρασε έκαστό χόδνια. Θά έλεγε κανείς, βλέποντάς σε, ότι βγήκες από τήν κόλαση...

—Ναί, άπάντησε ο δυστυχισμένος μοναχός με φωνή σβουμένη, κλάψατε μ' έπιασαν στό δρόμο μου, μ' έκλεψαν και με χτύπησαν!...

Ο άδελφός Κίρκος, πού ήταν μομεθωμένος, γονάτισε τότε και άρχισε νά καταράται τήν καλία τών ανθρώπων. Έπειτα σηκώθηκε και άποιδώντας στόν τοίχο τόν ρώτησε:

—Και τόν άλογο; Σου τώλεψαν κ' αυτό;...

—'Οχι, αί-

τό τού Ξανατήγα στόν άφάντη του...

—Τότε πρέπει νά Ξαναβήξω και νά Ξαναζήνω τήν περιουσία σου. 'Όταν ο κόσμος μάθι ότι οι κλέφτες έκλεψαν τόν πρόσωπό σου τού Χριστό τόν ίδιο, μη σού δώση τά διπλά από πριν...

Ο Πάντες Τόπες, πού ήταν κούλας γλωμώσ σάν πεθαμένος, έγι-νε τώρα πελιδνός και άρχισε νά τρέμη.

—Πάτερο—έζέτεσε τόν ηγούμενο με τά χέρια έννοιμένα—μη με Ξαναστεύετε! Θά με βρούν πάλι οι κλέφτες!... Φοβούμαι! Εδούλα-χυστήτε με και στείτε έναν άλλο!...

—'Οχι, άπάντησε: γιατί ένας άλλος, λέγοντας στόν κόσμο τόν πά-θιμά σου, δέν θά γινόταν πιστευτός και ζέτεσε. 'Ο άδελφός Κίρ-κος ήξερε καλά τή δουλειά του. 'Απόσο, παραχώρησε στόν Πάντες Τόπες, πρίν βγή γιά τή νέα του περιουσία, μιá βδομάδα άναπαύσεως.

Η βδομάδα αυτή ήταν μιá βδομάδα μαστιρίου γιά τόν φτωχό κα-λόγερο.

Η λαμπρή άνοιξις τού βουνού τύλιξε με φώς και άρώματα τόν πα-λιρό μοναστήρι, πού ήταν πράσινο από τήν έργασία και τού γρασιού. Η πίσσεσ σφύριζαν χαρούμενα μέσα στό δάσος, πού ήταν γεμάτο βουλιές. Και ο Πάντες Τόπες κόνιανε νά τρελλαθ. Ένοιωσε τόν αίμα του νά φλέγεται ένό ημεν γεμάτος άναήνιους, τύψεις κ' έπα-θιμίες...

Και ήθελε νά τόν Ξαναστεύουν εκει κάτω!... 'Οχι, έκαστό φορέσ όχι! Προτιμώτερος ήταν ο θάνατος.

***

Στό τέλος τής βδομάδας, όστόσο, έννοιωσε τόν έαυτό του πού γα-λινεμένο και Ξεζήνησε.

Μά άμεθρα έλάττα τόν οδηγούσε, ότι ο πολυέ-σπαλνος Θεός θά τόν έποστήριζε αυτή τή φορά...

Μά κ' αυτή τή φορά είδε τόν ούρανό ν' αλλο-νεται από πάνω του σάν έναν θόλος άσημένιος κ' ένά διαπεραστικό άρωμα βιολεττάς και νωρίσσου γέμιζε τόν δροσερό άέρα της άγής... Και αυτά τ' άρώματα, πού τού θύμαζαν τά άρώματα της γυναι-κας εκείνης, τάραιαν τόν μοναχό... Και έννοι-ωθε τήν καρδιά του, τρυγμένη από μιό θανάσιμη θλί-ψη, νά σφίγγεται, νά σφίγγεται όλοένα...

Όταν έφτασε κάτω στό βουνό, στάθηκε, όπως και τήν άλλη φορά, κάτω από τόν μεγάλο χρονο, με τά χαιρήά κλαδιά, κοντά στην πηγή.

Τό χωριό ήταν σωτηρό κ' άνάλαφρα χαρτωμα-σιμένο από τήν άνταγεια της λαμπής άγής.

Και, όπως τήν άλλη φορά, ή ψηλή κ' όμορφη κοπέλλα, με τά γαλάζια μάτια και τά κόκκινα χείλη, ήθε νά πάρη νερό από τήν πηγή.

Βλέποντας τόν μικρό καλύτερο, τόν Ξαναρώτησε πώς τόσο χαρήσερα Ξαναβρισκόταν εκει. Εκείνος τής διηγήθηκε τήν ψεύτικη ιστορία του. Τότε η κοπέλλα τού χαμογέλασε χαριτωμένα και τού είπε με φωνή χαιδευτική, σάν νά μιλούσε σ' ένα μικρό παιδί:

—'Σ' έπιασαν λοιπόν κλέφτες!... 'Α, τούς κακούς τούς κλέφτες!... Θά πάνε στην κόλαση...

Ο μικρός καλύτερος δέν τής άπάντησε, μιά τήν εκύτταξε σάν τρελλός.

Ω, ναί, Θεέ άγιε και τρομερέ! Έμοιαζε πολύ ή κοπέλλα αυτή με τήν άλλη.

Και ζητάζοντάς τήν ο Πάντες Τόπες, έννοιωσε νά παρωσθεται σ' έναν ύλιγο έπιθιμόν, πού τόν έτόφλωναν... Ήταν χαμένος, χα-μένος στην άνοιχτότητα!... Ένοιωσε ότι άν σμωκνόταν, τά βήματά του θά τόν οδηγούσαν πρός τόν σπύτι εκείνης, τής άλλης γει, και γι' αυτό έβυσε καοφισμένος στη θέση του.

Όταν ή κοπέλλα άποικαρόνθηκε, ψηλή κ' όμορφη, έχοντας τή στόμανα στό κεφάλι, σάν τήν Σαμαριτίδα, ο καλύτερος, πού δέν είχε πάψει νά τήν κυττάξη φλογερά, έβυσε από τή μέση τού σκονι, πού τού χρησιμοποιε για ζώνη και τόδεσε σ' ένα κλαδί τού πρίνου. Ά-νέθηκε έπειτα στό δέντρο, έκαμε μιή θηλιά στό σκονι, τήν πέρασε στό λαμό του κ' άποιδήθηκε στό κενό...

ΓΚΡΑΤΣΙΑ ΝΤΕΛΕΝΤΑ

ΑΛΗΘΕΙΕΣ

Τά περισσότερα διαζύγια όφείλονται στό ότι οι μίεν άντρες παν-τρεύονται γιά νά βρούν ένα τέλος, αι δέ γυναίκες γιά νά κάμουν μιá άοχή.

—'Ο θιμός άρχίζει με τήν παρωφορά και τελειώνει με τήν με-τάνοια.

—Τά έρωτικά μας σφάλματα μάζ φαίνονται άσυγχώρητα μόνον όταν παύουμε νά αγαπούμε.

—Φτωχός δέν είναι όποιος έχει λίγα, άλλ-όποιος θέ-λει πολλά.

—'Εν όνόματι τού Πατρός και τού Άγιου Πνεύματος.

